

Slovenski Pravniki.

Leto XXV.

V Ljubljani, 15. novembra 1909.

Štev. 11.

„Judicium rescindens, judicium rescissorium.“

Spisal **H. Sturm**, c. kr. deželnosodni svétnik.

Izmed vseh tvarin civilnopravnega reda je v teoriji nedvombeno najmanj obdelana tvarina, ki zadeva postopanje o ničnostni in obnovni tožbi. Temu se ni čuditi. Tožbe radi ničnosti in obnove postopanja so bolj redke prikazni, in umevno je, da pravnik tudi tedaj, če se poda na znanstveno polje, kaže svojo praktičnost v tem, da posveča svojo pozornost in zanimanje bolj stvarjem, s katerimi se mu je vsak dan pečati, nego li takim, ki se pojavljajo v pravnem življenju le v dolgih presledkih. Celo stvaritelj civilnopravnega reda, ženijalni Klein, se je izognil tej tvarini in ni podal nikakih pojasnil k načelom, ki jih je vdahnil na skrivnosten način določbam, urejajočim postopanje o ničnostni in obnovni tožbi. Zastonj iščeš v njegovi znameniti knjigi »Vorlesungen über die Praxis des Zivilprozesses«, ki naj bi bila »vademecum« vsakemu sodniku, rešitve marsikatero zagonetke, ki se pokaže v praksi tekom omenjenega postopanja. Zakaj je Klein — ki mu gre vsa slava radi našega priznane, izbornega civilnopravnega reda in ki je, »diligens pater familias«, vsestransko strogo pazil in obračal vso skrb na svojega rojenčka, da ne zabrede na kriva pota, ampak se razvija v popolnoma modernem duhu — pustil v svoji omenjeni knjigi ničnostno in obnovno tožbo popolnoma v nemar, ni uvideti. Morda je smatral zakonite določbe, zadevajoče omenjeni tožbi, za dovolj jasne, ali pa je hotel prepustiti stvar teoriji in praksi, da reši vprašanja, ki se pokažejo na tem polju. Bodi temu kakor hoče, dejstvo je, da je na označenem polju nebroj važnih in zanimivih pravnih vprašanj, katerih rešitev je moči doseči le s trudom in težavo na podlagi razlage določeb civilnopravnega reda.

Za predmet le-tej razpravi sta se izbral in določili, kakor je posneti iz napisa, samo dve pravni vprašanji, ki sta v postopanju o ničnostni in obnovni tožbi pač najvažnejši in katerih razmotranje je tem težavnejše, ker je teorija in praksa zavzela nasprotno stališče, nego je zastopa pisec teh vrstic. Že latinski besedi v napisu kažete, da ne gre samo za najnovejšo institucijo modernega časa, ampak tudi za reč, ki živo spominja na častiljivi neokorni in v spone formalizma uklenjeni občni sodni red. Pečati se nam je z vprašanjema:

1.) Kakšnega pomena je dovolitev obnovnega postopanja, — če zadošča za razveljavljenje prejšnje razzsodbe izrek, da se dovoli obnovno postopanje, ali je pa potrebna odločba, s katero se izrecno razveljavi prejšnja razzsodba, bodisi popolnoma ali deloma (»judicium rescindens«)?

2.) Ali je smeti, kadar se loči razprava o vzroku in dopustnosti obnove (»judicium rescindens«) od razprave v glavni stvari (»judicium rescissorium«), sprejeti in izvesti glede izpodbijalnega razloga ponujene dokaze že tekom prvoomenjene razprave ali takozvanega uvodnega postopanja, t. j. še predno se razveljavi izpodbijana razzsodba?

Povod k razmotranju teh vprašanj je dala obločba najvišjega sodišča z dne 20. januarja 1903, št. 389 in 390, Gl. U. zb. 2220, ki jo navaja pri §-u 541 Manzeva izdaja civilnopravnega reda iz leta 1903. S to odločbo se je izreklo načelo, da razzsodba, s katero se ugotovi obnovni tožbi ter dovoli obnova, »implicite« razveljavi prejšnjo razzsodbo, ki je izšla v glavni pravdi, tako da le-ta ne obstoja pravnoveljavno v nobenem pogledu. Ne morem tajiti, da me je ta nazor najvišjega sodišča naravnost osupnil, in takoj, ko sem odločbo prečital, se mi je vzbudil tehten pomislek, kako neki naj bi že sama dovolitev obnove, če tudi izrečena brez pridržka, mogla razveljaviti obširno razzsodbo, ki je iztekla na pr. v računski pravdi, popolnoma in v vseh delih, akopram bi obnova zadevala samo en del prisojene tožbene terjatve? Iskal sem ono magično moč, ki bi tičala v izreku »obnova se dovoli«, pa je nisem mogel najti. Predno razložim podatke te svoje preiskave, je treba, da se natančneje seznanimo z dejanskim položajem in razlogi, ki so podlaga navedeni odločbi. Slučaj je, kakor ga objavlja Glaser-Ungerjeva zbirka, nastopen:

»Zoper rzsodbo z dne 21. oktobra 1901, s katero se je tožbenemu zahtevku ugodilo, so toženci vložili priziv ter obnovno tožbo zaradi na novo najdenih dokazov. Ko se je na zadnji instanci ugodilo obnovni tožbi, je prvo sodišče po sklepu obnovljenega postopanja z rzsodbo z dne 16. aprila 1902 spoznalo za pravo: Tožbenemu zahtevku, da se spremeni rzsodba z dne 21. oktobra 1901 in zavrne tožbeni zahtevak, se ne ugodi.

S prizivom proti tej drugi rzsodbi so združili toženci predlog, da se hkratu rzsodi o prizivu proti prvi rzsodbi. Pravdno sodišče je dostavilo tudi ta priziv s sklepom z dne 18. novembra 1902 tožnikom v svrhu odgovora in je potem oba priziva predložilo prizivnemu sodišču v Mariboru. Le-to je rzsodilo: *a)* o prizivu proti rzsodbi z dne 21. oktobra 1901, da se priziv, ker nedopusten, zavrne in se razveljavi sklep z dne 19. novembra 1901, s katerim se je prizivnim nasprotnikom določil znova 14 dnevni rok za prizivno priobčilo, ter se stroški, ki so nastali v tem prizivnem postopanju, vzajemno pobotajo; *b)* o prizivu proti rzsodbi z dne 16. aprila 1902, da se ta rzsodba popolnoma, a prednje postopanje deloma razveljavi in se stvar v dopolnitev razprave ter v novo razsojo po pravomočnosti tega sklepa vrne pravdnemu sodišču v zmislu §-a 496 c. pr. r.

Razlogi.

Ad *a)* Pravdno stališče, katero so zavzeli prizivniki in tudi prvi sodnik (le-ta z izdajo sklepa z dne 19. novembra 1902) je napačno in ni utemeljeno v zakonu, kajti § 546 odst. 2. c. pr. r. določa izrecno, da je vsled obnovne tožbe pretrgano postopanje o pravnih pomočkih zopet povzeti uradoma ali po predlogu, ako se je obnovna tožba zavrnila pravnomočno. Tega pogoja za obnovo prizivnega postopanja ni, ker se ni le ugodilo obnovni tožbi, ampak se je izdala med tem dne 16. aprila 1902 nova rzsodba v glavni stvari. To, da le-ta v glavni stvari izišla rzsodba ni še pravnomočna, ne spremeni dejstva, da se je prva rzsodba v glavni stvari z dne 2. oktobra 1901 povsem razveljavila vsled pravnomočno dovoljene obnove in da ne obstoja več. Zato je bilo priziv zavrniti po §-u 471 št. 2 c. pr. r., ker je nedopusten proti formalno neobstoječi rzsodbi. Tega položaja ne spremeni okolščina, da se dokazi, ki utemelju-

jejo obnovo, nanašajo samo na enega izmed dveh ugovorov, ki so ju podali toženci v glavni pravi, namreč na pridobitev spornega sveta temeljem menjalne pogodbe, ker je vsled obnove, brez pridržka dovoljene, izgubila moč cela prva rzsodba z dne 21. novembra 1901, in ker se ugotovitve prvega postopanja, katerih se ne dotika obnovni razlog, morejo porabiti v postopanju, obnovljenem po §-u 541 odst. 2 c. pr. r. in jih je po zakonu tudi porabiti. Vendar ne glede na to je nedopustno s stališča ekonomije glede stroškov in dela, da bi se razpravljalo in razsojalo o eni in isti pravni stvari v dveh različnih prizivnih postopanjih. To se ujema s posebno pravno naravo obnovne tožbe po avstrijskem civilnem pravnem redu. Smatrati je namreč prvi del zahtevka pri vsaki obnovni tožbi, t. j. predlog, da se razveljavi prejšnja rzsodba (§ 536 odst. 5, prva vrsta), za nekaj izredni pravni pomoček, ki se reši z dovolitvijo obnove kakor take (»judicium rescindens«) in se je v predmetnem slučaju tudi rešil, dočim drugi del zahtevka, t. j. v glavni stvari stavljeni predlog (§ 536 št. 5 zadnja vrsta) zadeva navedeni stvarni predlog, ki ga je rešiti v obnovljenem postopanju v glavni stvari (»judicium rescissorium«). Jasno je torej, da ima § 546 odst. 2 c. pr. r. (»ako se je obnovna tožba zavrnila pravnomočno«) v mislih le fundacijo obnovne tožbe kakor »judicium rescindens«, ker bi sicer moralo nastati zelo zmedeno postopanje, da se sočasno razpravlja in razsoja o isti stvari v dveh različnih postopanjih o pravnih pomočkih, ki sta vendar med seboj v zvezi. Takšno postopanje bi pa moralo z ozirom na specifične posebnosti prizivnega postopanja, zlasti vsled tega, ker se mnogokrat, kakor v le-tem slučaju, menjavajo vloge tožnikov in tožencev, povzročiti nejasnosti, nerazvezne formalne težkoče in obilne stroške. Izrek o stroških prizivnega postopanja se opira na § 51 odst. 1 in 3 c. pr. r. ter na uvaževanje, da ne zadene radi tega, ker se ni bil upošteval vzrok razveljave, nikaka krivda niti stranke, niti sodnika.

Ad b) Meritorna razsoja o tem, da bi se potrdila ali spremenila rzsodba z dne 16. aprila 1902, je nemožna iz nastopnih razlogov. Jasno je, da se je prva, v glavni stvari izišla rzsodba z dne 21. oktobra 1901 vsled dovoljene obnove v svrhu dopustitve novih dokazov zaradi pravne narave teh dokazov, kakor tudi

zaradi tega, ker se je obnova dovolila brez pridržka, razveljavila popolnoma v zmislu predloga obnovne tožbe in predpisa §-a 536 odst. 5 c. pr. r. ter da ne obstoja več niti v celoti, niti deloma, kajti to bi moralo biti natančno navedeno v izreku, s katerim se je dovolila obnova. Če se spričo tega nedvomnega nasledka dovoljene obnove uvažuje besedilo nove izpodbijane razsodbe z dne 16. aprila 1902, se takoj pokaže, da se s tem izrekom ni rešila zahteva, ki so jo stavili tožniki v glavni stvari, ampak, da visi dejalbi v zraku, ker obsega novi izrek le negativno vsebino. Pa ne glede na to okolščino, ki utemelji nedostatek po §-u 496 št. 1 c. pr. r., je dovolj posneti iz izpodbijane razsodbe in predlogov strank, da so bili pravdni sodnik kakor tudi stranke napačnega nazora, češ, zraven nove ali druge razsodbe v glavni stvari z dne 16. aprila 1902 je tudi še stara ali prva razsodba z dne 21. oktobra 1901; zato izide sočasno odločba pod *a*). Ta formalna pomota ima pa to važno materijalno posledico, da ni ostal le tožbeni predlog v glavni stvari nerešen, ampak da se ni razsodilo o prejšnjih stroških, ki so zaznamovani v glavni stvari; kajti z novo razsodbo z dne 16. aprila 1902 so se tožnikom v glavni stvari in tožencem v obnovnem postopanju priznali le stroški razprave, ki se je vršila meseca aprila 1902. Te okolščine utemeljijo nedostatek po §-u 496 št. 2 c. pr. r. Ker je ob pravi oceni razlogov, ki se navajajo v prizivu, smatrati, da se implicate uveljavljajo ti nedostatki, je bilo prizivnemu sodišču rešiti le še vprašanje, če ti nedostatki vsebujejo ničnostni razlog po §-u 477 št. 9 ali pogoške v zmislu §-a 499 št. 1 in 2 c. pr. r. Prizivno sodišče se je izreklo za zadnjo alternativo, ker sestava razsodbe ni tako pomankljiva, da ne bi dopuščala zanesljive presoje, temveč je njen napačni nazor natanko posneti iz vsebine izreka in njenih razlogov. Radi ozkega stika te odločbe z ono pod *a*) se je v zmislu §-a 519 št. 3 c. pr. r. izreklo, da je dopolniti postopanje in vnovič razsoditi šele po pravnomočnosti tega sklepa; potem bo moral prvi sodnik v zmislu §-a 541 št. 2 c. pr. r. ter k temu §-u objavljenih navodil pravosodnega ministrstva izdati novo razsodbo v glavni stvari, s katero bode treba poslednjo s stroški vred končno rešiti.

Najvišje sodišče je zavrnilo revizijski rekurz tožencev proti sklepu pod *a*) ter ugodilo rekurzu pod *b*) deloma tako, da

je ovrгло izrek, glasom katerega se je deloma razveljavilo postopanje, ki je bilo podlaga rzsodbi, v vseh drugih točkah pa je zavrnilo rekurz.

Razlogi.

Rekurenti so povsem napačnega naziranja glede pomena in bistva rzsodbe, ki je ugodila obnovni tožbi. Po pravici se sklicuje prizivno sodišče na to, da se je z uspešno obnovno tožbo razveljavila rzsodba z dne 21. oktobra 1901, ki je izšla v glavni stvari, in da ta rzsodba ne obstoja več v nobenem delu. Vsled obnove je bilo izdati novo rzsodbo v glavni stvari, t. j. o tožbi na priznanje lastnine. Iz uvoda kakor tudi izreka druge rzsodbe z dne 16. aprila 1902 je razvideti, da je bilo prvo sodišče ob izdaji rzsodbe povsem napačnega naziranja. Radi tega in pa, ker niso stvarni predlogi tožnikov popolnoma rešeni, se ni prizivno sodišče moglo stvarno pečati s prizivom. Sklicujé se v ostalem na razloge prizivnega sodišča, je bilo vzdržati zakonu ustrezajoči sklep, da se razveljavi rzsodba in odkaže stvar prvi instanci. Ni bilo pa nobenega povoda, da se je deloma razveljavilo postopanje prve instance, ker ni najti v njem ničnosti in gre zgolj za to, da se dopolni z uporabo dosedanjih podatkov prve razprave v glavni stvari, § 496 c. pr. r.«

Iz dveh razlogov sta se odločbi druge in tretje instance navedli doslovno in v celem obsegu. Prvi razlog je, da naj se navede vse, s čimer sta prizivno in najvišje sodišče utemeljili svoj nazor, drugi pa, da se razvidi, kake pravne posledice ima po mnenju omenjenih instanc dovolitev obnove. V bistvu izvaja prizivno sodišče iz okolščine, da se dovoli obnova, nastopno:

1.) Kakor hitro se ugotovi obnovni tožbi in se ta izreče za dopustno brez pridržka, v tem trenutku je razveljavljena rzsodba, ki je izšla v glavni pravdi (»judicium rescindens«).

2.) Ako se dovoli obnova, ni možno več zavrniti obnovne tožbe, ampak je razpravljati in rzsoditi o glavni stvari v obnovljenem postopanju (»judicium rescissorium«).

Temu naziranju je najvišje sodišče povsem pritrnilo.

Vzlic obširni utemeljitvi prizivne odločbe stvar ni tako jasna, da ne bi dopuščala nikakih dvomov glede nazora o dovolitvi

obnove. V civilnopravnem redu ni najti zakonite določbe, ki bi podkrepila mnenje, da že dovolitev obnove razveljavi izpodbijano rzsodbo. Za tako važen pravni učinek odločbe, ki dovoli obnovo, bi vendar trebalo jasnega predpisa. Domnevanja niso na mestu pri rzsodbi. Če § 150 c. pr. r. pri dovolitvi postavitve v prejšnji stan pravi, da je v tem slučaju razveljaviti vsled zamude izdano rzsodbo, je to dokaz, da je zakonodavec uvidel potrebo, odstraniti vsak dvom glede pravnih posledic dovoljene postavitve v prejšnji stan. V §-u 150 izraženo načelo ima pa po §-u 6 obč. drž. zak. veljati tudi za slučaj dovolitve obnove. Pa ako se bi tudi smatralo obnovno tožbo za nekak izvenredni pravni pomoček, kakor jo znači prizivno sodišče, in se bi hotelo uporabiti pri obnovni tožbi določbe, urejajoče postopanje o pravnih pomočkih, dovedla bi analogna uporaba tozadevnih predpisov do prepričanja, da se v pravdi izišla rzsodba sama ob sebi ne razveljavi molče zgol radi tega, ker se izda druga rzsodba.

Kako strogo zahteva § 467 št. 3 za prizivni spis ter § 506 št. 2 c. pr. r. za revizijski spis natančno izjavo o tem, če se predlaga razveljava ali izprememba sodbe, ni treba dokazovati. Kakor je pa prizivno in revizijsko sodišče zavezano po zakonu, da, ako ugoti vložnemu pravnemu pomočku, izreče, v katerem obsegu se izpodbijana sodba razveljavi ali izpremeni (§§ 462, 474 odst. 2, 475 odst. 3, 476, 477, 478, 497, 510 in 513 c. pr. r.), tako se mora sodišče, ki mu je razpravljati in soditi o obnovni tožbi, po jasnem predpisu §-a 536 št. 5 izjaviti o tem, v koliko se razveljavi izpodbijana rzsodba, ako se ji hoče ugoditi. Edino sklep, s katerim se dovoli obnova kazenskega postopanja, razveljavi prejšnjo rzsodbo, to pa vsled izrecne zakonite določbe (§ 358 k. p. r.). Takega izrecnega predpisa ni glede dovolitve obnove v civilnopravnem redu. Res govorita §§ 540 in 541 c. pr. r. o dovolitvi obnove, to pa, kakor je jasno posneti iz besedila zakona, samo o dovolitvi kakor formalni, ne pa meritorni odločbi. Predaleč bi pa šlo, ako se bi hotelo seči po določbi §-a 713 o. d. z., ki pravi, da poznejšnja oporoka razveljavi prejšnjo. Take analogne uporabe določbe občnega državljanskega zakonika si pač niti misliti ni, saj rzsodba ni — testament. Končno tudi v vladnih nagibih, dodanih k 5. delu civilnopravd-

nega reda, o katerih izpregovorimo nadrobneje kasneje, ni najti nobene opore za izpodbijani nazor.

To bi bili pomisleki s stališča pozitivnega prava.

Slučajno je bila predmet glavni pravdi, katero zadeva obnovna tožba, v navedenem konkretnem slučaju, lastninska tožba. Kaj pa, ko bi šlo v glavni pravdi na pr. za denarno terjatev, nasproti kateri se je ugovarjalo »vi compensandi« dve ali še več protiterjatev, ali za računsko pravdo ali sploh tak spor, pri katerem se bi z obnovno tožbo izpodbijala rabsodba le deloma? Ako se bi potem v obnovnem postopanju z rabsodbo izreklo brez pridržka: »obnova se dovoli«, bi se vsaj moglo dvomiti, če se je vsled tega izreka razveljavila izpodbijana rabsodba v celoti ali deloma ter v katerih točkah, kar bi zlasti v kompliciranih slučajih povzročilo nepregledno zmedenost. V bistvu rabsodbe je pa, da mora biti jasna, določna in razumljiva, ne pa dvomljiva in negotova. To je postulat prostega razuma.

Mislilo se bi, da ima teorija, kakršno sta prizivno in najvišje sodišče konstruirali za naš civilnopravdni red, svojo zaslonbo v zgodovini, literaturi ali v nemškem civilnopravdnem redu, po katerem je obnovno postopanje našega civilnopravnega reda posneto v bistvenih točkah, če tudi z nekaterimi važnimi spremembami. Vendar motili se bi; nekaj podobnega je, pa vse v drugi obliki.

Poglejmo najprej naš stari občni sodni red z njegovimi restitucijami »ob terminum elapsum, ob noviter reperta« in »ob malam defensionem«, ter izberimo si »restitutio ob noviter reperta«, ker je ta vsaj v spremenjeni obliki vsprejeta v civilnopravdni red.

Kakor Canstein uči v »Lehrbuch des österreichischen Zivilprozessrechtes« zvez. II. (str. 232, 243 in 244), je v restitucijski pravdi ločiti postopanje do časa, ko se izpodbijana rabsodba razveljavi (»judicium rescindens«), od postopanja, ki se potem uvede in zadeva glavno stvar (»judicium rescissorium«). Tožnik mora v restitucijski tožbi »ob noviter reperta« ne samo natanko navesti in verojetno izkazati na novo najdene dokaze, ampak mora tudi jasno staviti zahtevek, do katerega pravdnega stadija naj se razveljavi končano postopanje. In na to se mu je ozirati, da se izvrši razveljavljenje onega stadija, v katerem

hoče ponuditi na novo najdene dokaze. Tedaj more zahtevati tožnik razveljavljenje do replike in toženec do duplike. Na novo najdeni dokaz se ne sme ponuditi v restitucijski tožbi, tako da se priloži dokazni člen, kajti to se sme zgoditi šele po dovoljeni restituciji. O restitucijski tožbi se razsodi z rozsodbo. S to je, ako se tožbi ugodi, razveljaviti izpodbijano rozsodbo, akopram je izšla na višji instanci, ter je hkratu izreči, do katerega pravnega stadija se razveljavi glavna pravda, za katera dokazila se dovoli restitucija in v katerem roku je opraviti razpravno dejanje (ugovor, replika, duplika). Temu »judicium rescindens« sledi postopanje, ki se začne z dovoljenim razpravnim dejanjem in konča z »judicium rescissorium«.

Značilno je, da je prizivno sodišče v našem slučaju kar deloma razveljavilo postopanje pravnega sodišča; tako mogočen je bil vpliv restitucijske tožbe občnega sodnega reda. No, pa najvišje sodišče je ta nedostatek vendar odstranilo. Vsekakor je domnevati, da je prizivno sodišče, dasi se sklicuje na posebno pravno naravo obnovne tožbe, to povsem napačno umelo in tolmačilo. Ni storilo razlike med besedami »restitucija« in »obnova«. Mi po novem civilnopravnem redu ne poznamo več restitucijske tožbe »ob noviter reperta«, ampak le obnovno tožbo radi na novo najdenih dokazov. To je velik razloček. Naš civilnopravni red, ki ne pozna eventualne maksime ter formalizma starega sodnega reda in so mu neznani posamezni stadiji, v katerih je bilo moči prej vlagati ugovore, replike, duplike, sprejemati dokaze i. t. d., ne potrebuje prav nobene restitucije radi na novo najdenih dokazov, ker mu ni treba ničesar restituirati. On rabi le obnovno postopanje, govori tudi samo o obnovni tožbi in ne omenja v določilih o obnovnem postopanju niti z besedico postavitve v prejšnji stan; v tem se bistveno razlikuje naš civilnopravni red tudi od nemškega, ki dosledno nazivlja našo obnovno tožbo — restitucijsko tožbo. Na vsak način je za naše vprašanje značilno in posebne važnosti dejstvo, da se je zakonodavec v določbah o obnovnem postopanju skrbno izogibal vsake besede, ki bi količkaj mogla spominjati na postavitve v prejšnji stan. Vladni nagibi (materijalije I. zv. str. 367) navajajo v tem pogledu, da se je morala postavitve v prejšnji stan v ustni pravdi radi popustitve eventualne maksime utesniti.

Tako torej je pravna narava obnovne tožbe pač nekaj drugega, nego li za kar jo smatrata izpodbijani rzsodbi.

Odgovoriti nam je pa na prvo stavljeno vprašanje, če je na podlagi teorije, ki je veljala za časa občnega sodnega reda, možno reči, da je dovolitev restitucije že sama ob sebi mogla razveljaviti rzsodbo, izšlo v glavni pravdi. To vprašanje moramo zanikati. Restitucijska rzsodba občnega sodnega reda (»judicium rescindens«) je morala obsegati izrek, da se izpodbijana rzsodba razveljavi.

Kar zadeva literaturo o avstrijskem civilnopravnem redu, ni mnogo gradiva, vsaj kolikor ga je pristopnega pisatelju, da bi ga bilo moči uspešno porabiti v prilog izpodbijane odločbe najvišjega sodišča oziroma za odgovor na naše vprašanje.

S posameznimi vprašanji obnovnega postopanja so se pečali: dr. Max Eisler v »Juristische Blätter« 1903 št. 26, dr. David Buchheim v »Gerichtshalle« 1906 str. 598, dr. Georg Petscheg »Juristische Blätter« 1897 str. 592 ter dr. Fr. Max Wolf v »Juristische Blätter« 1907 št. 27, — vendar se ti pisatelji ne dotikajo našega vprašanja.

Neumannov komentar k civilnopravnim zakonom, II. izdaja, II. zvezek stran 1367, se zadovoljuje s tem, da citira odgovor justičnega ministra k §-u 541 c. pr. r. ter da registrira v dveh stavkih vsebino pobijane odločbe najvišjega sodišča. Dr. Rudolf Pollak v »System des österreichischen Zivilprozessrechtes« se tudi ne bavi s tem vprašanjem.

Strinja se z našim nazorom, kar navaja Schuster v. Bonnot v »Österreichisches Zivilprozessrecht« str. 541 glede razprave o ničnostni in obnovni tožbi. Po njegovem mnenju sta predmet razpravi v bistvu dve glavni točki: a) vprašanje, če in v koliko je dovoliti zahtevano razveljavljenje izpodbijane rzsodbe na podlagi uveljavljenega razloga; b) ako se dovoli razveljava izpodbijane rzsodbe, nova razprava v glavni stvari, ki velja le za oni del postopanja, katerega se tiče izpodbijalni razlog.

Schuster govori torej o razveljavljenju izpodbijane rzsodbe in niti ne omeni dovolitve obnove; tudi takoj ne opozori na potrebo razveljavljenja izpodbijane rzsodbe (tako stran 515, pripomnja 14).

Obširno razpravo je podal dr. Ernst Mandyczewski v »Zeitschrift für das Privat- und öffentliches Recht«, XXIV zv. pod naslovom »Die Nichtigkeits- und Wiederaufnahmsklage«. Žal, ne spušča se v tvarino našega prvega vprašanja. On razlikuje le razpravo o vzroku in dopustnosti obnove (»judicium rescindens«) od razprave v glavni stvari (»judicium rescissorium«), ne da bi skušal utemeljiti to dvojno naravo obnovne tožbe.

Jako zanimivo, temeljito in obsežno je razpravljal K. Martinak, dež. sod. svetnik v Mariboru, o več pereh vprašanjih v področju obnove v »Juristische Vierteljahrschrift« XXXIV zvez. »Neue Folge« XX. zv. iz leta 1904. Ni se pa tudi vglobil v naše vprašanje. Konstatuje samo prej omenjeno dvojno naravo obnovne tožbe. Iz pravnih posledic, ki jih izvaja Martinak iz navedene dvojne narave obnovne tožbe, je pa natanko posneti, da se strinja povsem z nazorom začetkom navedene rzsodbe mariborskega prizivnega sodišča. Obžalovati je le, da tega nazora ne utemeljuje. Za primer, kako se naj glasi besedilo rzsodbe, ki ugotovi obnovni tožbi, navaja nastopno obliko: a) »Obnova se dovoli v svrhu novih dokazov po priči X; b) toženec B je dolžan plačati tožniku A itd.«

Mislim, da se ne motim, ako domnevam, da je utemeljitev vprašljive rzsodbe prizivnega sodišča Martinakov proizvod.

(Konec prih.)

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p.

(Dalje.)

XVIII. Šolske zadeve.

118. Pristojnost šolskih oblastev za določanje učnega jezika v Istri. (O. 14. novembra 1879, št. 2185. Z. III. št. 617.)

C. kr. deželni šolski svet za Istro je ukrenil, da je učni jezik na novo ustanovljeni šoli v St. P. hrvatski ter je od tret-